

Angajamente de țară ale Republicii Moldova în contextul Summit-ului pentru Democrație

Actualizare: 20 martie 2023

Prezentul document prezintă actualizări succinte cu privire la stadiul planificării, dezvoltării, parteneriatelor și implementării angajamentelor de țară în cadrul Summit-ului pentru Democrație.

Guvernul/Autoritatea:

Care guvern/autoritate și-a asumat acest angajament?

Republica Moldova

Pilonul Summit-ului abordat:

*În care dintre următorii piloni ai Summit-ului se încadrează acest angajament – (1) consolidarea democrației și apărarea împotriva autoritarismului; (2) **combaterea corupției**; sau (3) promovarea respectării drepturilor omului?*

Angajament și obiective:

Care sunt obiectivele acestui angajament? Care va fi rezultatul când acest angajament va fi îndeplinit? Când va fi îndeplinit acest angajament?

Republica Moldova se angajează să-și orienteze eforturile în trei domenii: 1) reformarea sectorului justiției, 2) consolidarea autorităților anticorupție și curățarea instituțiilor și 3) consolidarea proceselor democratice prin combaterea finanțării ilegale a partidelor politice.

- Pentru a lupta eficient împotriva corupției, Moldova trebuie să se asigure că sistemul său judiciar și, în special, judecătorii și procurorii săi, sunt competenți, independenți, imparțiali și respectă legea.
- De asemenea, Guvernul depune eforturi pentru consolidarea instituțiilor anticorupție existente. Acest lucru se va realiza prin numirea unor persoane publice transparente și oneste în funcții de conducere și prin descurajarea practicilor de corupție în aceste instituții. Acest lucru va necesita consolidarea mecanismelor de responsabilitate și de asigurare a respectării legii, creșterea atractivității financiare a serviciului public, precum și îmbunătățirea imaginii unui funcționar public.

- Moldova continuă să depună eforturi pentru a-și consolida procesele democratice prin aplicarea unor mecanisme puternice de supraveghere și sancțiuni pentru încălcările care ar putea fi identificate și pentru finanțarea ilegală a partidelor politice.

Progresele înregistrate până în prezent:

Ce pași au fost întreprinși pentru a îndeplini acest angajament de când a fost asumat? Cine a întreprins acești pași și când?

1. Pe tot parcursul anului 2022 și începutul lui 2023, în pofida tuturor provocărilor externe cauzate de războiul Rusiei împotriva Ucrainei, Republica Moldova continuă să întreprindă măsurile necesare pe plan intern pentru a reforma sistemul justiției și pentru a verifica judecătorii și procurorii. Am început evaluarea integrității etice și financiare a judecătorilor și procurorilor, precum și a altor membri ai organelor autonome. În urmă cu un an a fost adoptat cadrul legal pentru procesul de pre-vetting. Acesta a permis lansarea procesului de evaluare a candidaților pentru calitatea de membru în organele autonome ale judecătorilor și procurorilor (CSM – Consiliul Superior al Magistraturii, și CSP – Consiliul Superior al Procurorilor) și a colegiilor lor specializate. O Comisie de Evaluare independentă a finalizat deja evaluarea a 28 de judecători candidați. Doar 5 judecători au trecut evaluarea și vor putea candida la alegerile pentru CSM în cadrul adunării judecătorilor din luna martie a acestui an. În prezent, Comisia evaluează cei 12 candidați care nu sunt judecători pentru a deveni membri ai CSM.

De asemenea, Ministerul Justiției a inițiat procesul de elaborare a cadrului legal pentru începerea procesului de verificare – evaluarea extraordinară (externă) a judecătorilor și procurorilor. Acest proces se va desfășura în etape și va începe cu cea mai înaltă instanță din ierarhia națională – Curtea Supremă de Justiție (CSJ). Procesul de verificare va contribui la curățarea sistemului de persoane corupte și la promovarea acelor judecători și procurori care demonstrează și practică standarde înalte de integritate. Important este că acest fapt va contribui la resetarea imaginii publice a judecătorilor și procurorilor și le va permite să recâștige încrederea publicului.

2. În domeniul anticorupție: S-au făcut modificări la Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, în special privind criteriile, condițiile și procedurile de numire a procurorilor șefi ai procuraturilor specializate. În plus, au fost implementate recomandările Comisiei de la Veneția (Opinia nr. 1058/2021) privind componența Consiliului Superior al Procurorilor (CSP), răspunderea disciplinară a Procurorului General, încetarea mandatelor de Procurori Generali adjuncți, etc. Cadrul legal privind confiscarea extinsă și recuperarea bunurilor infracționale a fost îmbunătățit. Proiectul de lege pentru modificarea Codului de Procedură Penală a fost adoptat. Acest fapt permite punerea sub acuzare a unei persoane în absență, precum și trimiterea cauzelor penale în instanță, în cazurile în care persoana se sustrage de la urmărire penală sau evită participarea la procesul de judecată. Acesta creează baza legală pentru hotărârile judecătorești definitive cu privire la o serie de cazuri importante legate de

corupție, spălare de bani și alte infracțiuni grave care au deturnat încrederea societății în instituțiile publice. Primul Program național de recuperare a bunurilor infracționale a fost adoptat în decembrie 2022, pentru anii 2023-2027.

3. În anul 2022, în cadrul Comisiei Electorale Centrale (CEC) a fost înființată Direcția supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Crearea acesteia va permite implementarea unor mecanisme cuprinzătoare de verificare atât a rapoartelor financiare, cât și a activităților financiare ale partidelor politice și ale concurenților electorali. De asemenea, noul Cod Electoral a fost adoptat la 1 decembrie 2022 și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2023. Printre principalele modificări pe care le aduce se numără cele legate de transparența finanțării campaniilor și de consolidarea controlului CEC asupra finanțării politice. Noile prevederi oferă CEC mai multe pârghii pentru a verifica veniturile partidelor și pentru a stabili reguli și limite specifice pentru donații, inclusiv de la persoane cu demnitate publică și alți funcționari publici. Acest fapt va reduce posibilitatea de a face donații în numele unor terțe părți, în mod anonim sau de către cetățeni străini.

Etapele următoare:

*Care sunt următoarele etape planificate pentru îndeplinirea acestui angajament?
Când vor fi întreprinse aceste etape și de către cine?*

1. Următoarea etapă a verificării va implica judecătorii și procurorii din funcții cheie, instanțe superioare și procuraturi specializate. Aceasta va începe cu cea mai înaltă instanță din ierarhia națională – Curtea Supremă de Justiție (CSJ). Este planificată o reformă mai amplă a CSJ, cu modificări esențiale privind schimbarea rolului CSJ în cel de unificare a practicii judiciare și privind numărul redus de judecători (20 față de 33), precum și noua componentă a judecătorilor de carieră a acestora (11) și alți avocați profesioniști (9).
2. La 29 decembrie 2022, Parlamentul a adoptat în primă lectură proiectul de Lege privind modificarea Codului Penal al Republicii Moldova (proceduri simplificate în procesul penal). Proiectul, care urmează a fi adoptat în 2023, se bazează pe 3 reforme: simplificarea acordului de pledoarie; introducerea unui acord judiciar de interes public; judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. De asemenea, în anul 2023, urmează să fie adoptat un proiect de lege privind clarificarea delimitării competențelor între Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție. Prevederile legii se vor concentra pe competențele Procuraturii Anticorupție asupra investigării cazurilor de corupție la nivel înalt și restructurarea Centrului Național Anticorupție.
3. Aplicarea efectivă a prevederilor noului Cod Electoral, împreună cu controalele efective efectuate de către noua Direcția supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, vor fi o prioritate, înainte de viitoarele alegeri din 2023 și 2024.